

Dožili sme sa konečne jednoduchého testu, ktorý by dokázal po bežnom odbere krvi povedať či máme alebo nemáme rakovinu hrubého čreva alebo konečníka?

V roku 1998, keď som sa dostal k problematike kolorektálneho karcinómu (KRCa) bližšie, som bol plný optimizmu. Rozbiehala sa vtedy v rámci Európy akcia na odhaľovanie včasných štádií KRCa a jeho prekursorov pomocou jednoduchého vyšetrenia stolice na skryté krvácanie. Skúsenosti z USA kde tento proces spustili o pár rokov skôr vzbudzoval nádeje aj pre Európu. Postupne sa budovalo aj na Slovensku všetko potrebné na to aby sme presvedčili laickú i odbornú verejnosť o vysokej efektívnosti prevencie, ktorá by bránila zbytočným úmrtiam na toto zákerné ochorenie.

Po prvých piatich rokoch extrémneho úsilia na tomto poli sme si začali uvedomovať, že realita je oveľa zložitejšia ako všetky naše predstavy a konkrétne kroky, ktoré by mali smerovať na dosiahnutie vysnívaného cieľa.

Často som si predstavoval aké by to bolo jednoduché, keby existoval jednoduchý krvný test, ktorý by dokázal spoľahlivo potvrdiť alebo vylúčiť prítomnosť KRCa. Koľko úsilia pri edukácii, organizovaní a distribúcii testov na odoberanie stolice, ich zber a vyhodnocovanie by nemuseli byť. Po návšteve všeobecného lekára by sa pacient po jednoduchom odbere krvi dozvedel, či sa má čo najskôr objednať na kolonoskopiu alebo stačí zopakovať test pri najbližšej preventívnej prehliadke.

Ubehlo 26 rokov. Zdá sa, že som sa nakoniec dožil. 29 júla som v odbornej mejlovej pošte objavil správu. Citujem: FDA v pondelok schválila test s názvom Shield, ktorý dokáže s 87% presnosťou detekovať tumory v hrubom čreve a konečníku v ešte skorom liečiteľnom štádiu. Ukázalo sa tiež, že test môže byť v 10% falošne pozitívny. Schválenie bolo oznámené v pondelok výrobcom testu „Guaradant Health“ a objavilo sa mesiac po zverejnení sľubných výsledkov klinických testov, ktoré boli publikované v prestížnom časopise The New England Journal of Medicine.

Vieme, že napriek veľkému úsiliu a obrovským financiám vynaloženým v USA na prevenciu KRCa sa i napriek viac než 30 ročnom úsilí stále nepodarilo doterajšími dostupnými testami ktorými sú hlavne TOKS a kolonoskopia presvedčiť 30% ľudí nad 45 rokov aby sa dali otestovať. Na Slovensku sa za 26 rokov blížime k číslu 50%. Znamená to, že až polovicu ľudí v cieľovej populácii sme zatiaľ nedokázali presvedčiť o potrebe prevencie.

Ak by sa potvrdili prvé veľmi povzbudivé výsledky krvného testu Shield, určite by sa v krátkom čase podarilo vyšetriť možno i 90% cieľovej populácie v krátkom čase. Vyselekovali by sme tak ľudí so skorými liečiteľnými štádiami KRCa. Určitou nevýhodou je fakt, že tento test nedetekuje polypy v hrubom čreve, ktoré majú potenciál malígnej transformácie. Ak by sa však tento test dal robiť aj každý rok, bol by tu potenciál zachytenia zmeny polypu na včasnú formu karcinómu, ktorú už dokáže test detekovať a chirurg definitívne vyliečiť.

Podľa informácií v New York Times, test by už mal byť na trhu týždeň po tomto zverejnení t.j. 29 júla 2024. V USA by mal byť plne hrađený zdravotnou poisťovňou u poistených ľudí.

Firma ktorá vyrába test v rámci PR zverejnila nasledovný príbeh istého 77 ročného busnismena z Kalifornie menom John Gormly. „Bol som na bežnej zdravotnej prehliadke u svojho GP, ktorý sa ma pýtal kedy som mal poslednú kolonoskopiu. Keď som mu povedal, že už to je pár rokov ponúkol mi

jednoduchý krvný Shield test. O pár dní mi doktor zavolať a oznámil mi, že test bol pozitívny. Poslal ma na kolonoskopiu, ktorá potvrdila včasný tumor kolonu v druhom štádiu. Podstúpil som operáciu a čoskoro som sa po nej zotavil. Teraz ďakujem bohu, že mi bol tento test ponúknutý.

Kiež by podobných skutočných príbehov bolo čo najviac a čo najskôr aj na Slovensku. Tento spôsob testovania bude určite do budúcnosti vyvolávať ďalšie, dúfam pozitívne reakcie tak zo strany všeobecných lekárov, zdravotných poisťovní, Ministerstva zdravotníctva kolonoskopujúcich gastroenterológov a chirurgov. Potenciál na prudký vzostup pozitív, kolonoskopií a chirurgických riešení so záchytným liečiteľným tumorom tak bude možno naplneným snom všetkých, ktorí sa roky snažili a snažia stále úspešne bojovať s týmto prefíkaným diablom. A možno sa ešte dožijem aj jeho praktického používania na Slovensku pretože na 26 rokov čakania už času mať nebudem.

V Bratislave 21.08.2024p

MUDr. Rudolf Hrčka CSc

Emeritný koordinátor skríningu kolorektálneho karcinómu na Slovensku